

Liite kasvatus- ja opetuslautakunnan 18.5.2020 pöytäkirjaan

Keravan kaupunki

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt eri tahoilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Oppivelvollisuuslain tavoite turvata kaikille elämässä ja yhteiskunnassa tarpeellinen perusosaaminen ja sivistys sekä edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää itseään kykyjensä ja tarpeidensa mukaisesti sekä tavoite nostaa koulutus- ja osaamistasoa, kaventaa oppimiseroja ja lisätä koulutuksellista tasa-arvoa voidaan pitää kaikilta osin kannatettavana. Tulevaisuuden osaamistarpeiden varmistaminen sekä työllisyysasteen nostaminen edellyttävät sitä, että mahdollisimman moni nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon.

Oppivelvollisuuden laajentaminen on tarpeellista, mutta samaan aikaan satsattava varhaiseen puuttumiseen, jotta saadaan tukea niille lapsille ja nuorille, jotka ovat kaikkein kipeimmin tuen ja ohjauksen tarpeessa sekä suurimmassa syrjäytymis- ja putoamisvaarassa. Silloin nuoret tulee autetuiksi jo nykyistä aikaisemmin joustavilla ja räätälöidyillä keinoilla.

Uudistuksen voimaantulo

Suomessa eletään edelleen poikkeusoloja, joiden kestosta ei ole tarkkaa tietoa. Kuntien talousarviovalmistelu vuodelle 2021 on vasta käynnistymässä ja monet kunnat ovat suurissa taloudellisissa vaikeuksissa. Valtion ja kuntien on myös varauduttava koronakriisin jälkeiseen aikaan niin, että koulutuksen rahoitus kokonaisuutena voidaan taata. Kuntien ja muiden opetuksenjärjestäjien väliaikaisesti alentunut kapasiteetti ison uudistuksen valmistelussa ja toimeenpanossa tulee ottaa huomioon aikataulutettaessa uudistusta.

Maksuttomuus

Ensisijaisesti tulisi turvata oppilaiden ja opiskelijoiden laadukas opetus, ohjaus ja tuki. Esityksen mukaisesti pääosa maksuttomuuteen varatusta rahoituksesta tulee kohdentumaan materiaali- ja matkakuluihin. Materiaali- ja matkakuluihin resursoimalla ei vaikuteta oppimisvaikeuksiin, motivaatio-ongelmiin tai niihin sosiaalisiin ongelmiin, jotka usein ovat koulupudokkuuden taustalla. Rahoitusta kohdennettaessa on sitä kohdennettava pääosin niihin tarpeisiin, jotka tukevat perusopetuksen päättötodistuksen ja toisen asteen tutkinnon suorittamista: perusopetuksen ja toisen asteen opetukseen ja tukeen sekä oppilaanohjaukseen ja opinto-ohjaukseen. Jos resurssointi ei ole riittävä, vaarana on, että materiaaleihin tarvittava rahoitus on pois opetuksesta. Kustannukset ovat nousseet merkittävästi myös siitä syystä, että matkakustannusten maksuttomuus koskee yli viiden (5) kilometrin koulumatkoja. Olisi syytä harkita, että pitäydettäisiinkö nykyisessä kymmenen kilometrin rajassa.

Työvälineet ja materiaali ja maksuttomuus

Maksuttomuuden laajuuteen liittyen 16 §:ä on täsmennettävä. Mitkä oppimateriaalit sekä työvälineet, -asut ja -aineet ovat maksuttomia tai vaihtoehtoisesti, mitkä eivät. Rahoitusta tarkasteltaessa on huomioitava se, että lukiokoulutuksessa opiskelijan tarvitsemat oppimateriaalit tulee olla hänen käytössään kolme tai jopa neljä vuotta. Lukion oppimäärän laskennallinen suoritusaika on kolme vuotta, mutta opiskelijalla on oikeus opiskella tutkintoa neljä vuotta. Lisäksi

hänellä sekä myös muilla oppivelvollisilla on laissa olevin perustein oikeus keskeyttää opintonsa, jolloin maksuttomuus pitenee vastaavalla tavalla.

Velvoitteet opetuksen sisällöistä ja maksuttomuus

Lukiolaki (714/2018) ja uudet opetussuunnitelman perusteet velvoittavat oppilaitokset tekemään kansainvälistä yhteistyötä, yhteistyötä korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Oppiminen on opetussuunnitelman mukaisesti laajentunut vähitellen yhä enemmän oppilaitoksen ulkopuolelle. Tämän toiminnan tulee lakiesityksen mukaan olla myös oppivelvollisille maksutonta. Tämä koskee esimerkiksi pakollisiin opintoihin kytkeytyviä elokuva- ja teatterikäyntejä. Myös muiden opetukseen kuuluvien retkien, leirikoulujen tai vastaavien tulee olla oppivelvollisille maksuttomia. Maksuja voidaan periä vain opiskelijoilta, jotka eivät ole oppivelvollisuuden piirissä.

Opiskelijan oikeus opinto-ohjaukseen

Laki perusopetuslain muuttamisesta 11§:ää säädetään oppilaan oikeudesta saada opinto-ohjausta. Parannus aikaisempiin lain luonnoksiin verrattuna on hyvä, sillä toisen asteen opinnoissa menestyminen edellyttää sitä, että oppilaalla on perusopetuksen päättyessä riittävät tiedolliset ja taidolliset valmiudet suorittaa toisen asteen opinnot. Lain voimaantulon jälkeen tulee seurata, onko kyseinen opinto-ohjaukseen tehtävä lainsäädännöllinen kirjaus riittävä, vai olisiko syytä esimerkiksi lisätä pakollisen opinto-ohjauksen tuntimäärää perusopetuksessa. Opinto-ohjauksen riittävä resurssointi tulee lain käyttöönoton yhteydessä taata.

Uuden lainsäädännön myötä koulutuksen järjestäjille sekä oppilaiden asuinkunnille säädetään uusia valvonta ja vastuutehtäviä. Kyseiset muutokset tulee ottaa huomioon kustannusvaikutuksia arvioitaessa ja kuntien rahoitusta määriteltäessä.